

ANDĚL V KULICHU

Otfried Preussler

*ilustrace Sofie Helfert
přeložila Viola Somogyi*

ANDĚL V KULICHU
Otfried Preussler

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.*

Otfried Preussler, Der Engel mit der Pudelmütze
© 1973 by Thienemann in Thienemann-Esslinger Verlag GmbH, Stuttgart
© Stanislav Juhaňák – Triton, 2019
Translation © Viola Somogyi, 2019
Illustrations and cover © Sofie Helfert, 2019
Cover design © Markéta Vydrová, 2019

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-705-8

Anděl v kulichu

*Příběh o Marschnerovi Felixovi z Kořenova, o kulichu z modré a červené vlny
a o všelijakých papírových květinách pro rozmilé Jezulátko.*

U Marschnerů v Kořenově kdysi měli malého kluka a říkali mu Felix. Nebyl nijak vzorný, ale byl to hodný kluk, což bylo dobře. Od správného malého kluka se toho sotva dá čekat víc. Felix bydlel s rodiči v maličké chaloupce na kraji lesa. Uvnitř byla jen kuchyně, jediná světnička a vzadu přistavěná stáj. Do té se vešly právě tak dvě kozy, pro třetí by tam už místo nebylo.

Felixův tatínek se jmenoval Anton Marschner a byl to vazač košťat. Přestože to byl pracovitý člověk, nedokázal rodinu vázáním košťat uživit. Felixova maminka se proto kromě domácích prací nejenže ještě starala o obě kozy, ale musela vyrábět i papírové květiny, každý den jich nadělala plný prádelní koš. Tatínek Marschner dvakrát týdně odnášel koše s hotovými květinami do Rýnovic, v zimě je táhl na saních, v létě na vozíku. V Rýnovicích odevzdal květiny panu velkoobchodníkovi Vondrákovi, který je pak prodával dál, do Liberce a do Prahy, do Vídně a bůhvíkam ještě.

Tenkrát takové papírové květiny podomácku vyrábělo mnoho žen, nejen Felixova maminka. Pan Vondrák jim dodával drát na stonky a pestrobarevné hedvábné papíry na květy a listy. Za každý košík naplněný hotovými květinami platil dva krejčary. To nebylo nijak moc, ani tenkrát ne. Felixova maminka někdy celý týden vázala jen karafiáty, jindy růže, pak zase chrpy, občas pomněnky, podle toho, co bylo zrovna zapotřebí. Sedávala přitom u okna a Marschnerovic Felix se nestačil divit, jak jí jde práce od ruky.

Maminka byla droboučká a křehká, měla velké oči a černé vlasy. Byla chudá, ale milá a hezká. Kdykoli si v neděli uvázala na hlavu modrý šátek, Felix si nemohl než pomyslet: „Že ona vypadá úplně jako Panenka Marie?“

V rohu za oknem totiž obrázek Panny Marie visel. Matka Boží se přátelisky usmívala do světnice pod sebou. A rozmilé Jezulátko, které chovala na klíně, se smálo také. V levé ručičce drželo zlaté jablko na znamení, že je vládcem celého světa, a pravicí mu žehnolo.

Felix Marschnerů nebyl, jak už bylo řečeno, nijak obzvlášť spořádaný kluk, ale byl dobrý a spravedlivý. Od pořádného malého kluka nemůže přece nikdo čekat, že bude neustále vysedávat ve světnici. Pořádní malí kluci musí čas

od času lézt po stromech a přeskakovat vesnický potok, strefovat se kameny do starého hrnce, který pověsili na sousedovic plot, a když přijde zima, je potřeba vyzkoušet, jestli je led na mlýnském náhonu už unese. V létě musí hrabat díry a stavět chýše v lese – zkrátka a dobře, pořádní malí kluci musí rozhodně dělat tisíce různých věcí, tedy pokud to pořádní kluci jsou.

A co se stane, když si při lezení na strom roztrhnou kalhoty nebo košili? Když se kamenem nestrefí do hrnce, ale do okna sousedovic chalupy? Když spadnou oblečení do vody nebo jen do bláta? To se prostě nedá nic dělat, měli zkrátka smůlu. To, že dostanou vyhubováno, musí zkrátka vydržet. Když občas dostanou pár na zadek, tak to prostě k celé věci patří. A Felixovi bylo většinou vždycky hrozně líto, když vyvedl nějakou hloupost, protože si všiml, jak z toho maminka je smutná. Ale nikdo nedokáže být jiný, než ve skutečnosti je, a už vůbec ne takový pořádný malý kluk.

Tohle všechno bych vám ale vůbec nemusel vyprávět, kdyby se jednoho dne – zrovna na Vánoce – nestala ta příhoda s čepicí.

Čepici s bambulí dostal Felix od Ježíška spolu s malými dřevěnými sáňkami. Když se na Boží hod ráno probudil, sáňky stály u jeho postele. Na sedadle ležela čepice s bambulí. Byla to nádherná nová čepice z červené a modré vlny a nahoře měla bílou bambuli, skoro tak velkou jako zlaté jablko, které drželo rozmilé Jezulátko! Navíc byla plná jablíček a ořechů, sladkého cukroví a kousků kandovaného cukru. Jistě si dokážete představit, jakou z toho měl Felix radost.

Hned ten den odpoledne vyrazil s novými sáňkami na svah a sjel na nich ke kamarádům, kteří bydleli dole ve vesnici. Protože mrzlo, až praštělo, nasadil si předtím toho krásného modro-červeného kulicha, protože od toho

kulichy koneckonců jsou. A pak Felix a jeho kamarádi celé odpoledne projezdili na sáňkách. Bylo tam i několik holčiček. Některé děti měly vlastní sáňky, ale ne všechny. Ty, co žádné neměly, se vozily spolu s ostatními a občas se klouzaly s kopce jednoduše po zadečku. Všechny děti, ať už vlastnily sáňky, či ne, si tohle sáňkovací odpoledne na svahu báječně užily.

Když se Felix večer vrátil s novými sáňkami domů, byl od hlavy až k patě obalený sněhem a tváře měl celé červené. Špičku nosu měl studenou jako led, tváře rozpálené a uši promodralé mrazem. „Ještě štěstí, že jste nezmrzli!“ prohlásila maminka. „Proč sis nenasadil čepici?“

Kam se poděla čepice?

Felix se strašlivě vyděsil. Jeho kulich, ten krásný, nový, který mu nadělil Ježíšek, je pryč! Určitě ho ztratil při sáňkování a v zápalu hry si toho vůbec nevšiml.

Nazítří ráno se s maminkou vypravil do vesnice hledat čepici, ale v noci napadl další sníh a kopec, kde sáňkovali, byl celý zasněžený. Kulich ležel kdesi hluboko pod závějemi. Hledali ho dlouho, předlouho, ale nenašli ho.

Felix byl toho rána moc a moc smutný a maminka také. „Chlapče, chlapče,“ vyčítala mu. „Proč pořád musíš vyvádět nějaké hlouposti? Jen si představ, jak je Ježíškovi líto, že jsi tu krásnou čepici hned zase ztratil.“

Na Ježíška Felix ještě ani nepomyslel. Mlčky a zkroušeně se loudal za maminkou a lámal si hlavu, co by mohl udělat, aby Ježíšek nemusel být kvůli němu tak smutný. A protože to byl hodný kluk, jak všichni víme, tak ho nakonec skutečně něco napadlo.

Když došli zpátky domů a vstoupili do světnice, vzal Felix jednu z maminčiných papírových květin. Byl to červený karafiát, který ležel v košíku

s hotovými květinami až docela nahoře. Felix jej položil pod obraz rozmi-
lého Jezulátka.

„Ježíšku, kvůli tomu kulichu se netrap,“ řekl. „Slibuju ti, že příště si už
na svoje věci budu dávat lepší pozor.“

Druhý den ráno byl červený karafiát pryč, polička prázdná a Felix si
s ulehčením zhluboka povzdechl. Teď už si byl docela jistý, že mu rozmilé
Jezulátko odpustilo. Aspoň do příště. Maminka mu totiž vysvětlila, že kdy-
koli provede nějakou hloupost, přidělavá tím Jezulátku další starosti.

To bylo důležité. Tak důležité, že si Felix mamčinina slova pořádně
zapsal za uši. Ale za dva dny měl zase smůlu, protože najel na sáňkách
do stromu a udělal si na hlavě ohromnou bouli. Položil tedy na poličku
pod obraz další z mamčiných papírových květin. Tentokrát to byl oran-
žový měsíček, a Jezulátko mu znovu odpustilo. Druhý den ráno byl měsí-
ček i tentokrát pryč.

Od této chvíle Felix nikdy nezapomínal položit na poličku pod obra-
zem Jezulátka jednu z mamčiných papírových květin, kdykoli něco pro-
vedl. Někdy růži, jindy tulipán, pak zase astru, zkrátka to, co bylo zrovna
po ruce. Když uvážíme, kolik dní má rok, a také kolik věcí musí takový po-
řádný malý kluk den co den stihnout, snadno si spočítáme, že Felix musel
za celý rok na poličku pod obrazem Jezulátka, který visel v koutě světnice,
položit květin opravdu hodně.

Když znovu nastal Štědrý večer a Felix už ležel v postýlce a těšil se, co
mu asi druhý den ráno Jezulátko nadělí, vzpomněl si na všechny ty hlou-
posti, které v poslední době provedl. Proto si řekl, že nebude od věci, když
nebude mít od zítřejšího rána žádná přehnaná očekávání.

A pak Marschnerovic Felix z Kořenova usnul. Spal a spal a jeho rodiče
si už také šli lehnout. Ale najednou zaslechl, jak někdo zvenku zaklepal
na okno. Docela lehounce, jen jakoby kloubem malíčku. Felixe to však
probudilo, vstal, došel k oknu a dýchl na ojíňenou tabulku, aby viděl ven.

Vykoukl a uviděl před oknem stát anděla. Stál tam bos, jen v bílé andělské košilce, a Felix se nestačil divit, jak to v té kruté zimě venku, v ledu a sněhu, dokáže vydržet. Andělek měl na hlavě čepici z červené a modré vlny, nahoře s bílou bambulí. Felix však neměl čas nad tím příliš rozjímat. Anděl mu totiž pokynul a vyzval ho, aby za ním vyšel ven. Řekl to potichu, ale Felix mu přesto rozuměl každické slovo, i přes zamrzlou okenní tabulku. Marschnerovic Felix se tedy rychle a tiše oblékl, aby neprobudil rodiče. Pak vyšel ven přede dveře za andělem a zeptal se ho, kam s ním má jít.

„Kampak asi?“ usmál se anděl. „Samozřejmě že do Betléma, jak je možné, že tě to nenapadlo?“

„Do Betléma?“ podivil se Felix. „Je to odtud daleko?“

„Kdepak!“ odpověděl anděl. „Posaď se na sáňky, Felixi, a já tě tam odtáhnu!“ Sáňky stály hned vedle dveří pod přístřeškem. Felix se na ně tedy posadil a anděl zvolal: „A jedem!“ Lehce a radostně svištěl nad sněhem, provaz od sáněk držel v ruce a Felixe táhl za sebou. Nejdřív šli kus lesem a pak po lukách k Tesařovskému potoku, přešli dřevěný most a potom se znovu pustili lesem do kopce. Když na druhém konci vyšli z lesa ven, v údolí pod sebou uviděli střechy Betléma a nad nimi vánoční hvězdu.

Chlív s jesličkami jasně osvětlovala nebeská záře. Této přesváté noci se sem dostavilo sedmapadesát vybraných starostů a zástupců obcí z okresů Liberec, Jablonec nad Nisou a Turnov, aby se poklonili rozmilému Jezulátku jako už předtím pastýři. Andělé je sem přivedli a oni přišli v černých kabátech a černých kloboucích, mnozí si dokonce nasadili cylindry a na krku

jim visely zlaté starostovské řetězy. Pokorně stáli před stájí s jesličkami, všech sedmapadesát pánů, a nejméně půl hodiny trpělivě čekali, až budou moci předstoupit před rozmilé Jezulátko. Zato Marschnerovic Felix z Kořenova, ten nemusel čekat ani chvíličku. Sotva dorazil na svých sáňkách, dva malí andělkové před ním otevřeli dveře stáje a anděl v kulichu ho uvedl dovnitř.

Seděla tam Matka Boží na malované selské truhle, měla velké oči a pod modrým šátkem černé vlasy. Felix si v prvním okamžiku doopravdy myslel, že na truhle sedí jeho maminka.

Vedle Matky Boží stál vousatý muž s holí a v jednom uchu se zlatým kroužkem, jaké nosí tesaři, zkrátka a dobře svatý Josef. Před ním stála kolébka ze smrkových prkének a v ní leželo rozmilé Jezulátko. A pod sebou nemělo seno ani slámu, ale samé nádherné pestré květiny: růže, narcisky a chrpy, měsíčky a astry, fialky a vlčí máky – přestože to bylo v zimě!

Když to otevřenými vraty chlěva uvidělo těch sedmapadesát starostů a zástupců obcí, nesmírně se tomu podivili. A pan starosta doktor Bayer z Liberce řekl nahlas, co si při tom pohledu stejně už všichni mysleli.

„U sta hromů!“ vykřikl. „Takové krásné květiny! Vůbec bych nevěřil, že se v téhle roční době dají někde sehnat!“

Ještě to ani nedořekl a rozmilé Jezulátko se posadilo v kolébce.

„Tyhle květiny,“ prohlásilo jasným hláskem, „jsem všechny dostalo od svého kamaráda, od Marschnerovic Felixe z Kořenova, který stojí tady po mé pravici. Všichni si ho dobře prohlédněte! Není nijak spořádaný, ale přesto je hodný kluk – a to je to nejlepší, co se od správného malého kluka dá čekat.“

Když to Felix uslyšel, zčervenaly mu uši, částečně radostí a pýchou a částečně z rozpaků. Pak poklekl před kolébku a sklonil hlavu.

Rozmilé Jezulátko ho žehnající pravicí lehounce pohladilo po vlasech. Felixe v tu chvíli zalilo báječně hřejivé teplo a pocit štěstí, připadalo mu, že se ocitl v nebi.

V nebi však nebyl, jen v betlémském chlévě. A venku čekalo sedmapadesát starostů a zástupců obcí na to, kdy budou moci konečně vstoupit dovnitř.

Anděl v kulichu proto Felixovi pošeptal do ucha, že má jít zase s ním. Domů ještě ne, kdepak, jen pár kroků stranou, dozadu do chléva k ostatním dětem.

Vzadu vedle vola a oslíka totiž stálo několik holčiček a kluků, všichni zhruba stejně staří jako Marschnerovic Felix. I oni směli o dnešním svatvečeru navštívit Betlém a rozmilé Jezulátko v chlévě. I je vzbudili ze spánku andělé a dovedli je k jesličkám. A všechno to byly podobně jako Felix z Kořenova nijak zvlášť spořádané děti, ale přesto hodné.

A teď se konečně rozmilému Jezulátku mohlo poklonit i těch

sedmapadesát starostů a zástupců obcí z okresů Liberec, Jablonec nad Nisou a Turnov.

Jeden po druhém přistupovali ke kolébce, pokorně smekli klobouk a hluboce se uklonili. Každý pronesl před rozmilým Jezulátkem kratičkou, avšak slavnostní řeč, většinou německy a někteří česky. Marschnerovic Felix z Kořenova a ostatní děti však ty starosty a zástupce obcí neposlouchali, měli v zadní části chléva lepší věci na práci.

Kluci si hráli s andělíčky v seně na schovávanou a holčičky se s jinými andílky zase houpaly na houpačce, kterou zvlášť pro ně vyrobil svatý Josef a upevnil ji na příčném trámu u stropu. Houпали se tam spolu a báječně se přitom bavili.

Když se pak všech těch sedmapadesát starostů a zástupců poklonilo rozmilému Jezulátku, pronesli oslavné řeči v obou zemských jazycích a s hlubokými úklonami konečně opustili betlémský chlév, směly děti znovu přijít dopředu k Ježíškovi. Svatý Josef rychle vyrobil ze dvou dřevěných koz a starých dveří velký stůl a Matka Boží na něj prostřela pohoštění pro děti. Bylo tam horké mléko s medem a jáhlová kaše, perníčky, anýzové a mandlové sušenky a vánočka.

Malí hosté se do všeho s chutí pustili a Matka Boží s rozmilým Jezulátkem v náručí obcházela stůl a radovala se, jak u nich dětem chutná.

Rozmilé Jezulátko a svatý Josef, vůl a oslík i všichni andělé v betlémském chlévě z toho také měli velkou radost.

Pak ale nastal čas, aby se děti zase vrátily domů. Jedno po druhém přistupovaly k Matce Boží, za všechno jí děkovaly, rozmilé Jezulátko jim ještě

jednou požehnálo na rozloučenou a mile k nim promluvílo. Pak andělé odvedli každý své dítě zase domů, do teplé postýlky.

I Marschnerovic Felix z Kořenova poděkoval Matce Boží slovy „Pánbůh požehnej“ a i jemu jako ostatním dětem požehnálo rozmilé Jezulátko na rozloučenou.

„Buď pořád takový hodný kluk,“ řeklo mu a pak ukázalo na spoustu květin, které mu Felix daroval během minulého roku. Potom ještě dodalo: „Tolik jich vlastně ani nepotřebuju, příště stačí míň.“

A Matka Boží, která měla úplně stejný hlas jako Felixova maminka, při slovech Jezulátka pokyvovala hlavou a dávala mu za pravdu.

„Ano, hochu, polovina by úplně stačila,“ pravila. „Musíš se snažit, abys nám květiny tak často dávat nemusel.“

A co Felix – co na to Matce Boží odpověděl?

Řekl jí, že se pochopitelně snažit bude. Od této chvíle se pokusí být trochu poslušnější, to jí slibuje. Přitom se jí pevně a upřímně díval do očí – až mu anděl, ten v kulichu, položil ruku na rameno a pošeptal mu, že teď už musí opravdu vyrazit k domovu.

A pak znovu odtáhl Felixe na sáňkách až domů, až k Marschnerovic chalupě v Kořenově na kraji lesa. Tam ho vysadil a ještě počkal venku, dokud otvorem v jinovatce na okně neuviděl, že Felix zase leží v posteli.

Teprve pak se anděl znovu vydal na cestu zpátky do věčné blaženosti. A Felixe až později napadlo něco, co ho vlastně mělo napadnout už mnohem dřív.

Měl se totiž andělíčka zeptat, jestli by se za něj, za Felixe z Kořenova, u Jezulátka přece jen nepřimluvil, aby mu čepici s bambulí nadělilo podruhé,

stejně krásnou, teplou, upletenou z červené a modré vlny, jakou nešťastnou náhodou ztratil při sáňkování, hned první den po loňských Vánocích.

Škoda přeškoda, na to už je teď pozdě, Felix příležitost promeškal.

Jenomže v takovém vyprávění se často stávají věci, s jakými by žádný rozumný člověk nepočítal. Když se Felix ráno na svatý Boží hod probudil, nedalo se čekat, že by na stoličce před postelí našel modro-červenou čepici s bambulí – ale ležela tam jiná! Tentokrát byla upletená ze zelené vlny, byl na ní hnědý vzor a nahoře žlutá bambule.

Když si ji Felix na zkoušku nasadil, měl na sobě ještě noční košilku a byl bosý, tak si ke své velké radosti všiml, že nová čepice hřeje ještě mnohem, mnohem víc než ta původní. A že je mnohem, mnohem měkčí. Byla tak hřejivá a měkoučká, jako by rozmilé Jezulátko požádalo Matku Boží, aby ji pro něj, Felixe z Kořenova, upletla ona.

